

KANSALLISEN

TURVALLISUUDEN

KATSAUS

5.12.2019

Kansallisen turvallisuuden katsauksessa tarkastellaan Suojelupoliisin toimialaan kuuluvia ilmiöitä ja arvioidaan niiden kehitystä

SUOMEEN JA SUOMALAIISIIN KOHDISTUVA TIEDUSTELUTOIMINTA

Vieraiden valtioiden aktiivinen Suomeen kohdistama tiedustelu jatkuu laajamittaisena. Suomi kiinnostaa erityisesti Venäjän ja Kiinan tiedustelupalveluita.

Suomeen on sijoitettu pysyvästi useita kymmeniä ulkomaisten tiedustelupalveluiden työntekijöitä. Lisäksi vuosittain arviolta saman verran ulkovaltojen tiedusteluorganisaatioiden työntekijöitä käy lyhyillä operatiivisilla tehtävillä Suomessa.

Ulkomaisten tiedustelupalveluiden toimintaa Suomessa kuvastavat pitkäkestoisuus ja suunnitelmallisuus. Ajankohtaisia ilmiöitä koskevat tiedustelukysymykset vaihtelevat, mutta toiminnan keskeisimpiin päämääriin kuuluvat Suomen harjoittaman politiikan eri osa-alueiden ennakoiminen ja poliittiseen päätöksentekoon vaikuttaminen. Lisäksi ulkomaisia tiedustelupalveluja kiinnostavat suomalainen teknologia ja siihen liittyvä osaaminen. Suomi kiinnostaa erityisesti Venäjän ja Kiinan tiedustelupalveluita.

Ulkovaltojen pidemmän aikavälin kiinnostuksen kohteita ovat maassamme käytävä ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskustelu, EU- ja Nato-suhteet, Suomen energiapolitiikka, arktinen ulottuvuus, Itämeren alueen turvallisuustilanne sekä yhteiskunnallinen talous- ja huoltovarmuustoiminta. Viime aikoina keskeisiä kiinnostuksen kohteita ovat olleet muun muassa Suomen toiminta EU:n puheenjohtajamaana, Suomen asema EU:n pakotepoliitikassa, kansallinen innovaatiotoiminta sekä korkean teknologian tuotteet. Suojelupoliisi on havainnut ulkomaisten tiedustelupalvelujen osoittavan kiinnostusta myös Suomen uutta tiedustelulainsäädäntöä sekä kyberturvallisuusrakenteita ja informaatiovaikuttamiselta suojautumista kohtaan.

Viime vuosina tiedustelutoimijoiden kiinnostus Suomen kriittiseen infrastruktuuriin ja muille strategisille aloille suuntautuvia investointeja kohtaan on lisääntynyt. Tietty turvallisuus- ja tiedustelupalvelut pyrkivät lisäksi kontrolloimaan sekä painostamaan Suomessa asuvia tai täällä muutoin oleskelevia nykyisiä tai entisiä kansalaisiaan. Toiminnan kohteiksi voivat joutua myös Suomessa asuvat toisen maan kansalaiset tai kanta-väestöön kuuluvat henkilöt.

Suomea on käytetty kauttakulkumaana kaksikäyttötuotteiden laittomassa viennissä. Tietoon tulleissa tapauksissa myyjää on harhautettu loppukäyttäjän suhteen. Hankittua teknologiaa pyritään käyttämään sotilaallisiin tarkoituksiin.

ARVIO: Suomea vastaan kohdistuva vieraiden valtioiden tiedustelu jatkuu laajamittaisena myös lähivuosina.

KYBERVAKOILU

Tietyt valtiot jatkavat kyberoperaatioita Suomea vastaan myös lähitulevaisuudessa. Tiedustelupalveluiden kiinnostus Suomen kriittistä infrastruktuuria kohtaan on lisääntynyt.

Kybervakoilu tarkoittaa toimintaa, jossa valtio hankkii oikeudetta ulkomaisista tietojärjestelmistä salassa pidettävää tietoa joko tunkeutumalla järjestelmiin teknisesti tai painostamalla omaan vaikutuspiiriinsä kuuluvaa tahoa, jolla on tekninen pääsy toisessa valtiossa taltioituun salassa pidettävään tietoon.

Monella valtiolla on tekniset edellytykset tunkeutua tietojärjestelmään suojausten ohi, mutta siitä ei kuitenkaan seuraa, että ne käyttäisivät kykyään Suomen kansallista turvallisuutta vastaan. Kybervakoilun valitseminen säännölliseksi toimintamalliksi edellyttää nimenomaista valmiutta loukata toisen valtion suvereniteettiä sekä piittaamattomuutta vakoilun kohteeksi valikoituvien yritysten tai henkilöiden oikeuksista. Päätös on helppo vain autoritäärisissä suljetuissa yhteiskunnissa, joissa valtaa pitävän ryhmän etu ajaa intressipunninnassa kaiken muun ohi.

Suomeen kohdistuu jatkuvasti kyberoperaatioita, joiden tavoitteena on valtiollinen vakoilu, teknisen ympäristön karvoittaminen tai vaikuttaminen. Kybervakoilu ei kohdistu vain julkishallinnon tietoon. Kohteena on ollut myös yritysten keskeinen tuotekehitystieto ja yksittäisten henkilöiden luottamuksellinen viestintä. Havaintoaineiston perusteella Turlaa kohdistetaan ennen muuta ulko- ja turvallisuuspoliittiseen päätöksentekoon, kun taas eräiden muiden kyberoperaatioiden tavoitteena näyttää olevan kehittyvän valtion teknologisen suurvalta-aseman edistäminen ulkomaisten yritysten kustannuksella.

ARVIO: Kyberympäristöön kohdistuva kansallisen turvallisuuden uhka on merkittävä, vaikka se ei ilmenisi fyysisenä tuhana. Vakoileva valtio voi hankkimansa tiedon avulla vaikuttaa Suomen päätöksentekoon vastoin Suomen intressiä ja kaventaa olennaisesti Suomen toimintavapautta. Suomen kansantalouden kannalta keskeisten yritysten tulos perustuu tekniseen kehitystyöhön. Yritysten - ja sitä kautta koko Suomen - kilpailukyky rapautuu, jos kilpailevat yritykset saavat oman valtiokoneistonsa tuella anastettua suomalaisten yritysten työn tulokset. Avoimissa demokraattisissa oikeusvaltioissa henkilöiden perusoikeuksilla on suojaa myös valtion oikeudettomia toimenpiteitä vastaan. Vakoilevat valtiot pyrkivät toimimaan oikeusvaltion ulottumattomissa.

Yhteiskunnan häiriötön toiminta perustuu tietoon - sen oikea-aikaiseen saatavuuteen ja eheyteen. Kriittisen infrastruktuurin päätyminen kybervakoiluun tai -vaikuttamista aktiivisesti harjoittavan valtion hallintaan aiheuttaa uhkan kansalliselle turvallisuudelle jo ennen kuin vakoilua harjoittava valtio päättää käyttää voimaansa.

TERRORISMIN UHKA SUOMESSA

Terrorismin uhka säilyy lyhyellä aikavälillä neliportaisella asteikolla tarkasteltuna todennäköisesti tasolla 2 eli kohonnut. Uhkaan keskeisesti vaikuttava tekijä on vierastaistelijoiden mahdollinen paluu Syyrian ja Irakin konfliktialueelta Suomeen.

Maassamme esiintyy merkittävää terrorismin tukitoimintaa, mutta Suomi ei näyttäytyä ensisijaisena terrori-iskujen kohde- maana. Suojelupoliisi on tunnistanut ryhmiä ja henkilöitä, joilla on motivaatio ja kyky toteuttaa terrori-isku. Merkittävimmän uhkan muodostavat yksittäiset henkilöt tai pienryhmät, jotka saavat motivaationsa radikaali-islamistisesta propagandasta. Terroristijärjestö ”Islamilainen valtio” (ISIL) kannattajineen on edelleen maailmanlaajuinen uhka, ja se pyrkii kehittämään uusia taktiikoita iskujen toteuttamiseksi.

Terrorismintorjunnan kohdehenkilöiden lukumäärä on noin 390. Kohdehenkilöiden määrä jatkaa kasvuaan. Kohdehenkilöiden yhteydet kansainväliseen terrorismiin ovat lisääntyneet, ja yhä suurempi osa heistä on osallistunut aseelliseen toimintaan tai vastaanottanut terroristista koulutusta. Keskeisiä terrorismin uhkaan ja kohdehenkilöiden lukumäärän kasvuun vaikuttavia tekijöitä ovat kotoperäisen radikalisoitumisen lisääntyminen sekä Syyrian ja Irakin konfliktin heijastevaikutukset Suomeen. Lyhyellä aikavälillä keskeinen terrorismin uhkaan vaikuttava tekijä ovat mahdolliset konfliktialueelta palaavat vierastaistelijat.

ARVIO: Terrorismin uhka säilyy lyhyellä aikavälillä neliportaisella asteikolla tarkasteltuna todennäköisesti tasolla 2 eli kohonnut. Merkittävimmän uhkan muodostavat yksittäiset henkilöt tai pienryhmät, jotka saavat motivaationsa radikaali-islamistisesta propagandasta, sekä mahdolliset konfliktialueelta palaavat vierastaistelijat.

TERRORISMIN UHKA SUOMESSA

4. Erittäin korkea

3. Korkea

2. KOHONNUT

1. Matala

Uhkatasoilla kuvataan Suomeen ja Suomen intresseihin kohdistuvaa terrorismin uhkaa. Tason arvioinnissa huomioidaan saatavilla oleva tiedustelutieto, terroristijärjestöjen tai niihin kytköksissä olevien henkilöiden ja ryhmien toimintakyky ja motivaatio sekä mahdollisten iskusuunnitelmien aikajänne.

HYBRIDIVAIKUTTAMINEN

Valtiollisten toimijoiden valmius käyttää voimakkaitakin hybridivaikuttamisen keinoja Suomea vastaan säilyy korkeana.

Suomi on aktiivisen hybridivaikuttamisen kohde. Valtiollinen vaikuttaminen käsittää muun muassa sotilaallisen, poliittisen, taloudellisen sekä informaatio- ja kybersektorin toimia. Esimerkiksi taloudellisen voiman avulla pyritään ohjaamaan maiden välisiä suhteita vaikuttajan toivomaan suuntaan. Toivottu toiminta palkitaan taloudellisesti, kun taas ei-toivottu toiminnasta voi seurata epäsymmetrisiä, niin taloudellisia kuin poliittisiakin, vastatoimia.

ARVIO: Kansainvälisesti katsottuna viime vuosille on ollut ominaista hybridivaikuttamisen keinovalikoiman monimuotoistuminen esimerkiksi vaalihakkeroinnin tai mittavien, tilastollista analyysia hyödyntävien somekampanjoiden muodossa. Tämänkaltaisen kehityksen odotetaan jatkuvan lähitulevaisuudessa. Valtiollisten toimijoiden valmius käyttää voimakkaitakin hybridivaikuttamisen keinoja tavoitteidensa edistämiseksi säilyy korkeana, ja maltillisellakin tasolla oleva vaikuttamistoiminta voi muuttua nopeasti Suomen vakautta horjuttavaan suuntaan. Toisaalta länsimaiden panostus hybridivaikuttamisen torjuntaan vähentää osaltaan siitä aiheutuvaa uhkaa.

Raportissa käytetyt termit: todennäköisyys

Erittäin todennäköinen	90 %
Todennäköinen	75 %
Mahdollinen	50 %
Epätodennäköinen	20 %
Erittäin epätodennäköinen	5 %

Raportissa käytetyt termit: aikamääreet

Lähitulevaisuudessa	0–6 kk
Lyhyt aikaväli	6 kk–2 v
Keskipitkä aikaväli	2–5 v
Pitkä aikaväli	yli 5 v

www.supo.fi